

I. Informacje ogólne

1. Skład zespołu kontrolnego

1.1. Przewodniczący zespołu:

Aneta Sieminiak – Inspektor wojewódzki w Oddziale Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności, w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli problemowej nr 19/2020¹;

1.2. Członek zespołu kontrolnego:

Grzegorz Szulc – Inspektor wojewódzki w Oddziale Bezpieczeństwa i Ochrony Ludności, w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego, Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli problemowej nr 21/2020²;

1.3. Członek zespołu kontrolnego:

Lesław Kalamarz – starszy specjalista w Oddziale Wojewódzkie Centrum Zarządzania Kryzysowego, w Wydziale Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli problemowej nr 20/2020³.

Kontrolujący złożyli Szefowi Obrony Cywilnej Województwa (zwanego dalej Szefem OCW) stosowne oświadczenia o nie istnieniu okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z toku przedmiotowej kontroli⁴.

2. Okres objęty kontrolą

W okresie objętym kontrolą (1.01.2017 r. – 30.06.2020 r.) funkcję Starosty Powiatu Ząbkowickiego – Szefa OCP pełnił Roman Fester⁵. Powiat działa na podstawie Statutu Powiatu Ząbkowickiego stanowiącego załącznik do Uchwały nr XLII/225/2018 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 25 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Statutu Powiatu Ząbkowickiego, ze zmianami⁶. Strukturę organizacyjną Urzędu określa regulamin organizacyjny jednostki stanowiący załącznik do Uchwały Zarządu Powiatu Ząbkowickiego nr 244/2017 r. z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich, ze zmianami⁷.

3. Zakres kontroli:

Zakres kontroli⁸ obejmował zagadnienia z zakresu obrony cywilnej i ochrony ludności realizowanych przez Szefa OCP, w szczególności:

3.1. Dokonywanie oceny stanu przygotowań obrony cywilnej.

3.2. Opracowywanie i opiniowanie planów obrony cywilnej.

¹ Dowód akta kontroli, Upoważnienie nr 19/20 z dnia 17 czerwca 2020 r. (sygn. upoważnienia: BZ–BOL.0030.19.2020).

² Dowód akta kontroli, Upoważnienie nr 21/20 z dnia 17 czerwca 2020 r. (sygn. upoważnienia: BZ–BOL.0030.21.2020).

³ Dowód akta kontroli, Upoważnienie nr 20/20 z dnia 17 czerwca 2020 r. (sygn. upoważnienia: BZ–BOL.0030.20.2019).

⁴ Dowód akta kontroli, Oświadczenia zespołu kontrolnego o nie istnieniu okoliczności uzasadniających wyłączenie ich z toku przedmiotowej kontroli.

⁵ Dowód akta kontroli, Uchwała nr II/6/2010 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 10 grudnia 2010 r. w sprawie wyboru Starosty Powiatu Ząbkowickiego.

⁶ Dowód akta kontroli, Uchwała nr XLII/225/2018 Rady Powiatu Ząbkowickiego z dnia 25 października 2018 r. w sprawie uchwalenia Statutu Powiatu Ząbkowickiego.

⁷ Dowód akta kontroli, Regulamin Organizacyjny Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich – Załącznik do Uchwały nr 244/2017 Zarządu Powiatu Ząbkowickiego z dnia 31 sierpnia 2017 r. w sprawie Regulaminu Organizacyjnego Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich.

⁸ Dowód akta kontroli, Program kontroli w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach Śląskich.

- 3.3. Opracowywanie i uzgadnianie planów działania.
- 3.4. Organizowanie i koordynowanie szkoleń oraz ćwiczeń obrony cywilnej.
- 3.5. Organizowanie szkolenia ludności w zakresie obrony cywilnej.
- 3.6. Przygotowanie i zapewnienie działania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach.
- 3.7. Tworzenie i przygotowanie do działań jednostek organizacyjnych obrony cywilnej.
- 3.8. Przygotowanie i organizowanie ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze.
- 3.9. Planowanie i zapewnienie środków transportowych, warunków bytowych oraz pomocy przedmedycznej, medycznej i społecznej dla ewakuowanej ludności.
- 3.10. Planowanie i zapewnienie ochrony płodów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz produktów żywnościowych i pasz, a także ujęć i urządzeń wodnych na wypadek zagrożenia zniszczeniem.
- 3.11. Planowanie i zapewnienie ochrony oraz ewakuacji dóbr kultury i innego mienia na wypadek zagrożenia zniszczeniem.
- 3.12. Wyznaczanie zakładów opieki zdrowotnej zobowiązanych do udzielania pomocy medycznej poszkodowanym w wyniku masowego zagrożenia życia i zdrowia ludności oraz nadzorowanie przygotowania tych zakładów do niesienia tej pomocy.
- 3.13. Zapewnienie dostaw wody pitnej dla ludności i wyznaczonych zakładów przemysłu spożywczego oraz wody dla urządzeń specjalnych do likwidacji skażeń i do celów przeciwpożarowych.
- 3.14. Zaopatrywanie organów i formacji obrony cywilnej w sprzęt, środki techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania zadań obrony cywilnej, a także zapewnienia odpowiednich warunków przechowywania, konserwacji, eksploatacji, remontu i wymiany tego sprzętu, środków technicznych oraz umundurowania.
- 3.15. Integrowanie sił obrony cywilnej oraz innych służb, w tym sanitarno-epidemiologicznych i społecznych organizacji ratowniczych do prowadzenia akcji ratunkowych oraz likwidacji skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska.
- 3.16. Opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego dotyczących obrony cywilnej i mających wpływ na realizację zadań obrony cywilnej.
- 3.17. Inicjowanie działalności naukowo-badawczej i standaryzacyjnej dotyczącej obrony cywilnej.
- 3.18. Współpraca z terenowymi organami administracji wojskowej.
- 3.19. Opracowanie informacji dotyczących realizowanych zadań.
- 3.20. Kontrolowanie przygotowania formacji obrony cywilnej i ratowników do prowadzenia działań ratowniczych.
- 3.21. Ustalenie wykazu instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych funkcjonujących na terenie powiatu, przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej.
- 3.22. Przygotowanie i zapewnienie niezbędnych sił do doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

4. Wynik analizy przedkontrolnej

Przedmiotowa kontrola w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach Śląskich była pierwszą kontrolą z tematyki ochrony ludności i obrony cywilnej.

II. Ustalenia

1. Dokonywanie oceny stanu przygotowań obrony cywilnej.

W kontrolowanym okresie Szef OCP przedkładał Szefowi OCW oceny stanu przygotowań ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego, o których mowa w § 3 pkt 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju (zwanego dalej Szefem OCK), szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin oraz zgodnie z Wytocznymi Szefa OCK z dnia 30 sierpnia 2016 r. w sprawie opracowywania oceny stanu przygotowań ochrony ludności i obrony cywilnej w województwach⁹. Przekazane oceny za lata 2017 - 2019 opracowano w oparciu o dane szefów obrony cywilnej gmin według ustalonego wzoru i zakresu tematycznego.

2. Opracowywanie i opiniowanie planów obrony cywilnej.

Zgodnie z § 3 pkt 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa OCK, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin, Szef OCP posiada opracowany i uzgodniony w 2017 r. Plan Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego¹⁰. Sposób opracowania części głównej Planu, procedur postępowania oraz załączników funkcjonalnych, zarówno w części opisowej jak i graficznej spełnia wymagania zawarte w Wytocznych Wojewody Dolnośląskiego – Szefa OCW z dnia 30 lipca 2012 r. w sprawie zasad opracowania planów obrony cywilnej powiatów. Plan OC został opracowany zgodnie z Zarządzeniem nr 25/2016 Starosty Ząbkowickiego z dnia 21 września 2016 roku przez powołany w tym celu Zespół ds. opracowania planu obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego¹¹. Dokument uzgodniono z Szefem OCW bez uwag oraz wdrożono w życie na podstawie Zarządzenia nr 17/2017 Starosty Ząbkowickiego z dnia 8 maja 2017 r. w sprawie wprowadzenia do stosowania Planu Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego¹².

Plan został opracowany i uzgodniony z 11 podmiotami, w tym z jednostkami powiatowej administracji zespolonej, Wojskową Komendą Uzuppełnień w Kłodzku oraz z podmiotami ochrony zdrowia. Dokument ma odniesienia i jest właściwie skorelowany z innymi planami powiatu – planem zarządzania kryzysowego, planem operacyjnym ochrony przed powodzią oraz planem operacyjnego funkcjonowania powiatu w warunkach zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Szczegółowe opisy realizacji poszczególnych zadań są ujęte w załącznikach funkcjonalnych Planu i odzwierciedlają specyfikę planowania i realizacji zadań OC na szczeblu powiatowym.

Z przeprowadzonych ustaleń wynika, że wszystkie gminy wykonały swoje plany obrony cywilnej. Podstawą do ich opracowania było pismo nr WBZK.5551.2.2017 z dnia 19 czerwca 2017 r. do burmistrzów/wójtów z terenu powiatu ząbkowickiego

⁹ Dowody potwierdzające powyższy stan faktyczny, znajdują się w systemie EZD: dowód plik: BZ-BOL.644.6.2019, pismo w sprawie oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego za 2018 rok oraz dowód plik: BZ-BOL.644.2020, e-mail w sprawie oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego za 2019 rok.

¹⁰ Dowód akta kontroli, strona tytułowa Planu Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego wraz z zarządzeniami.

¹¹ Dowód akta kontroli, patrz przypis nr 2.

¹² Dowód akta kontroli, patrz przypis nr 2.

z załącznikiem – wytycznymi dotyczącymi zasad i terminu opracowania gminnych planów OC¹³.

Integralną częścią Planu OC są załączone do niego karty realizacji zadań obrony cywilnej (KRZOC), opracowane przez jednostki powiatowej administracji zespolonej i inne podmioty (41 szt.) przewidziane do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej. Skontrolowano 3 losowo wybrane KRZOC¹⁴:

- 1) kartę Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej w Ząbkowicach Śląskich dotyczącą „Dostarczania doraźnych pomieszczeń i zaopatrzenia”,
- 2) kartę Komendy Powiatowej Policji w Ząbkowicach Śląskich dotyczącą „Doraźnej pomocy dla przywrócenia i utrzymania porządku w strefach dotkniętych klęskami”,
- 3) kartę Powiatowego Inspektoratu Weterynarii w Ząbkowicach Śląskich dotyczącą „Odkazania i innych podobnych działań ochronnych”.

Analiza w/w KRZOC wykazała, że przyjęta metodyka opracowania i wypełniania kart jest zgodna z Wytycznymi Szefa OCK z dnia 27 grudnia 2011 r. w sprawie zasad opracowania planu obrony cywilnej województw, powiatów i gmin.

3. Opracowywanie i uzgadnianie planów działania.

Na przestrzeni badanego okresu Szef OCP opracowywał i przysyłał do uzgodnień z Szefem OCW roczne Plany działania w zakresie obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego¹⁵. Należy jednak podkreślić, że Powiat nie przedstawił dowodów na przeprowadzenie zgodnie z § 5 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. uzgodnień rocznych planów działania OC szefów obrony cywilnej miast i gmin na administrowanym terenie.

Mając powyższe na uwadze, działalność kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie oceniono **pozytywnie z nieprawidłowościami** dotyczącymi nieuzgadniania rocznych planów działania Szefów Obrony Cywilnej Gmin (zwanych dalej Szefów OCG).

4. Organizowanie i koordynowanie szkoleń oraz ćwiczeń obrony cywilnej.

Na terenie powiatu ząbkowickiego Szef OCP jest odpowiedzialny za organizację i koordynację szkoleń oraz ćwiczeń z zakresu ochrony ludności i obrony cywilnej, w tym za prowadzenie treningów w ramach powiatowego systemu wczesnego ostrzegania i alarmowania. W ramach tego zagadnienia skontrolowano m.in. Sprawozdanie z realizacji wojewódzkiego treningu systemu wczesnego ostrzegania na terenie województwa dolnośląskiego z dnia 1 sierpnia 2019 r.¹⁶, z którego wynika, że wszyscy szefowie OCG z terenu powiatu ząbkowickiego wraz z Szefem OCP uczestniczyli w przedmiotowym przedsięwzięciu. Ponadto, w kontrolowanym okresie, Szef OCP organizował także inne przedsięwzięcia szkoleniowe. Mianowicie, we wrześniu 2019 r. na terenie powiatu odbyły się ćwiczenia pn. „Burza – 2019”¹⁷, w lutym 2017 r. skierował nowozatrudnionych pracowników na szkolenie w temacie ochrony ludności i obrony cywilnej w województwie, powiecie i gminie do Szkoły Aspirantów Państwowej Straży Pożarnej w Krakowie¹⁸ oraz wnioskuje

¹³ Dowód akta kontroli, pismo Starosty do gmin w sprawie wytycznych do opracowania planów OC;

¹⁴ Dowód akta kontroli, karty realizacji zadań OC;

¹⁵ Dowód akta kontroli, stwierdzające stan faktyczny, znajdują się w systemie EZD: dowód plik: BZ-BOL.644.27.2019, dot. uzgodnień z Szefem OCW powiatowych rocznych planów działania w zakresie OC na 2020 r.

¹⁶ Dowód akta kontroli, Pismo z dnia 19.08.2019 r. znak WBKZP.5520.20.2019

¹⁷ Dowód akta kontroli, Dziennik działania Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich do ćwiczenia „Burza-2019”

¹⁸ Dowód akta kontroli, Zestawienie – Szkolenia i ćwiczenia z zakresu OC przeprowadzone w powiecie ząbkowickim I kwartale 2019 r.

o skierowanie dwóch kandydatów z terenu powiatu ząbkowickiego na kurs instruktora obrony cywilnej¹⁹.

5. Organizowanie szkolenia ludności w zakresie obrony cywilnej.

W kontrolowanym okresie Szef OCP na terenie powiatu organizował liczne przedsięwzięcia szkoleniowe oraz profilaktyczno – edukacyjne dla ludności w obszarze ochrony ludności i obrony cywilnej, poprzez aktywację miejscowej społeczności w udziale w ćwiczeniach służb poświęconych tematyce bezpieczeństwa publicznego i ochrony ludności oraz zapraszając dzieci do udziału w konkursach – w kolejnych edycjach Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego dla Dzieci Przedszkolnych pod hasłem „112 – ratuje życie” organizowanego przez Wydział Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego we Wrocławiu. Powiatowe jednostki oświatowe w ramach zadań realizowanych w przedmiocie „Edukacja dla bezpieczeństwa” również edukują dzieci oraz młodzież w zakresie ochrony ludności.

Popularyzację wiedzy w obszarze powszechnej samoobrony Szef OCP realizuje także przez zamieszczenie poradników oraz bieżących informacji o zagrożeniach na stronie internetowej Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich, w zakładce Powiatowe Centrum Zarządzania Kryzysowego – poradniki postępowania w sytuacjach kryzysowych, m.in.: alarmowanie i ostrzeganie, bezpieczny wypoczynek, burze, ewakuacja, po powodzi, przed powodzią, upały, wichury, w sytuacji zagrożenia powodziowego, w trakcie powodzi²⁰.

6. Przygotowanie i zapewnienie działania systemu wykrywania i alarmowania oraz systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach.

W toku prowadzonej kontroli stwierdzono, że Starosta Ząbkowicki przygotował i zapewnił działanie systemu wykrywania i alarmowania oraz wczesnego ostrzegania o zagrożeniach. W 2012 r. wydał Zarządzenie nr 5/2012 w sprawie przygotowania i zapewnienia działania powiatowego systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach oraz powiatowego systemu wykrywania i alarmowania²¹. Ponadto, jako załącznik do zarządzenia, opracował algorytm Systemu Wczesnego Ostrzegania (SWO) i Systemu Wykrywania i Alarmowania (SWA) powiatu ząbkowickiego. Poprzez przeprowadzenie stałych treningów zgrywających współdziałanie podmiotów wchodzących w skład SWA i SWO Szef OCP zapewnił skuteczność działania systemu na terenie administrowanym²².

7. Tworzenie i przygotowanie do działań jednostek organizacyjnych obrony cywilnej.

W okresie objętym kontrolą Szef OCP utworzył i przygotowywał do działania na terenie powiatu jedną zakładową formację do zadań specjalnych²³. Zgodnie z Zarządzeniem nr 28/2018 Starosty Ząbkowickiego z dnia 8 sierpnia 2018 r. w sprawie utworzenia formacji obrony cywilnej powołano Powiatowy Ośrodek Analizy Danych i Alarmowania. Formację POADA w składzie Komendant + 11 członków przeznaczono do:

- 1) alarmowania i ostrzegania ludności na terenie powiatu,

¹⁹ Dowód akta kontroli, Pismo z dnia 27.02.2017 r. znak WBZK.5552.2.2017

²⁰ Dowód akta kontroli, Zdjęcie strony internetowej Starostwa Powiatowego w Ząbkowicach Śląskich.

²¹ Dowód akta kontroli, Zarządzenie nr 5/2012 Starosty Ząbkowickiego z dnia 29.02.2012 r. w sprawie przygotowania i zapewnienia działania powiatowego systemu wczesnego ostrzegania o zagrożeniach oraz powiatowego systemu wykrywania i alarmowania.

²² Dowód akta kontroli, Sprawozdania Powiatu Ząbkowickiego z udziału w treningu powszechnego ostrzegania o uderzeniu z powietrza z okresu badanego: 2017 – 2020.

²³ Dowód akta kontroli, plan działania formacji obrony cywilnej POADA.

- 2) zbierania i opracowywania danych o skażeniach, zakażeniach, uderzeniach BMR i innych nadzwyczajnych zagrożeniach ludzi i środowiska na obszarze powiatu,
- 3) prowadzenia bieżącej analizy rzeczywistej i prognozowanej sytuacji skażeń na
- 4) terenie powiatu,
- 5) przekazywania danych o zagrożeniach do jednostek nadrzędnych, współdziałających i podległych,
- 6) zbierania informacji meteorologicznych.

W 2019 r. Starosta zatwierdził Plan działania Powiatowego Ośrodka Analizy Danych i Alarmowania w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach Śląskich, który w części opisowej zawiera strukturę organizacyjną, obsadę etatową, wyposażenie, harmonogram osiągania gotowości, plan alarmowania/powiadamiania członków formacji oraz zadania FOC i obowiązki osób funkcyjnych.

Należy podkreślić, że Starosta pismem nr WBKZP.5552.2.2019 z dnia 6 lutego 2019 r. przesłał Komendantowi WKU wykaz imienny żołnierzy rezerwy FOC z prośbą o zgodę na nadanie im przydziałów organizacyjno-mobilizacyjnych. Komendant WKU zgodnie z § 14 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 26 września 2002 w sprawie odbywania służby w obronie cywilnej wyraził na to zgodę²⁴.

Na terenie Powiatu nie utworzono innych formacji OC. Służby ratownicze funkcjonujące na tym obszarze działają zgodnie z określonymi w ich statucie celami z wykorzystaniem środków własnych oraz zasadami współdziałania podmiotów ujętych w siatce bezpieczeństwa Planu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Ząbkowickiego oraz Planu Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego.

8. Przygotowanie i organizowanie ewakuacji ludności na wypadek powstania masowego zagrożenia dla życia i zdrowia na znacznym obszarze.

Dla zapewnienia sprawnego i skutecznego przebiegu ewakuacji ludności na terenie powiatu na wypadek zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny został opracowany w 2017 r. Plan Ewakuacji (Przyjęcia) Ludności III Stopnia Powiatu Ząbkowickiego²⁵, który jest załącznikiem funkcjonalnym do Planu OC. Plan w części opisowej i graficznej spełnia wymagania ujęte w dokumentach normatywno-metodycznych z tego obszaru. W koncepcji Planu przyjęto założenia wojewódzkie, w których mieszkańcy podobszaru nr 1 ewakuują się do powiatu ząbkowickiego. Jednak, mając na uwadze powyższe, Starosta pismem nr WBKZP.5551.1.2019 z dnia 11 lipca 2019 r.²⁶ poinformował Dyrektora WBiZK DUW, że cyt. „Powiat wraz z gminami nie posiada wystarczających sił i środków umożliwiających realizację zadań ujętych w planie ewakuacji III stopnia województwa dolnośląskiego, ponieważ dysponuje około 1301 miejscami zakwaterowania dla ludności napływowej”.

Z przesłanej Wojewodzie Ocenie przygotowań OC powiatu ząbkowickiego za rok 2018 i 2019²⁷ wynika, że w Szeff OCP nie przewiduje na czas kryzysu i „W” ewakuacji/samoewakuacji miast i gmin leżących na jego obszarze. Należy jednak stwierdzić, że przyjęte przez Starostę założenie, że powiat ząbkowicki nie będzie się ewakuował, nie wyklucza ewakuacji ludności w obrębie określonej jednostki

²⁴ Dowód akta kontroli, dokumentacja POADA, wykaz imienny żołnierzy rezerwy.

²⁵ Dowód akta kontroli, strona tytułowa Planu Ewakuacji (Przyjęcia) Ludności III stopnia.

²⁶ Dowód akta kontroli, pismo Starosty Ząbkowickiego w sprawie ewakuacji ludności III stopnia.

²⁷ Dowód akta kontroli, Dowody potwierdzające powyższy stan faktyczny, znajdują się w systemie EZD: dowód plik: BZ-BOL.644.6.2019, pismo w sprawie oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego za 2018 rok oraz dowód plik: BZ-BOL.644.2020, e-mail w sprawie oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego za 2019 rok;

organizacyjnej (miasto, gmina). W przypadku ewakuacji obejmującej obszar większy niż jedna gmina to władze powiatu koordynują proces ewakuacji ludności²⁸.

Mając powyższe na uwadze, działalność kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie oceniono **pozytywnie z uchybieniami** dotyczącymi nieuwzględnienia w planie powiatowym możliwości koordynacji ewakuacji (przyjęcia) ludności na terenie podległych miast i gmin.

9. Planowanie i zapewnienie środków transportowych, warunków bytowych oraz pomocy przedmedycznej, medycznej i społecznej dla ewakuowanej ludności.

W okresie objętym kontrolą Szef OCP zaplanował środki transportowe, warunki bytowe oraz pomoc przedmedyczną, medyczną i społeczną na wypadek ewakuowania ludności w ramach przeprowadzania ewakuacji I i II stopnia oraz współdziałania służb i innych instytucji w sytuacjach kryzysowych. Szczegółowe dane dotyczące ewakuacji, w tym liczby ludności, miejsc tymczasowego zakwaterowania, środków transportowych itp. ujęto w Planie Operacyjnym Ochrony przed Powodzią Powiatu Żąbkowickiego²⁹ oraz w Planie Ewakuacji (Przyjęcia) Ludności – Ewakuacja I i II Stopnia³⁰.

10. Planowanie i zapewnienie ochrony płodów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz produktów żywnościowych i pasz, a także ujęć i urządzeń wodnych na wypadek zagrożenia zniszczeniem.

Szef OCP w Planie Obrony Cywilnej Powiatu Żąbkowickiego, w pkt 3.17, pn. „Zabezpieczenie gospodarki rolno-hodowlanej i żywnościowej przed skażeniami” zaplanował czynności w zakresie ochrony płodów rolnych i zwierząt gospodarskich oraz produktów żywnościowych i pasz. Poza tym, temat ochrony ujęć i urządzeń wodnych na wypadek zagrożenia zniszczeniem został ujęty w pkt 3.16 pn. „Zestawienie potrzeb oraz plan zabezpieczenia w wodę”. Również w tym obszarze Szef OCP, w ramach organizowanych posiedzeń PZZK i dokonywania oceny ryzyka wystąpienia zagrożeń na terenie powiatu, współpracuje z właściwymi służbami i inspekcjami.

11. Planowanie i zapewnienie ochrony oraz ewakuacji dóbr kultury i innego mienia na wypadek zagrożenia zniszczeniem.

Zgodnie z § 3 pkt 11 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa OCK, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin, Szef OCP planuje i zapewnia ochronę oraz ewakuację dóbr kultury i innego mienia na wypadek zagrożenia zniszczeniem, o czym świadczy opracowany Plan Ochrony Zabytków Powiatu Żąbkowickiego na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych. Powyższy dokument został opracowany zgodnie z rozporządzeniem Ministra Kultury z dnia 25 sierpnia 2004 r. w sprawie organizacji i sposobu ochrony zabytków na wypadek konfliktu zbrojnego i sytuacji kryzysowych. Dokument został opracowany w 2006 roku i uzgodniony z Wojewodą Dolnośląskim oraz przez Kierownika Delegatury Wojewódzkiego Urzędu Ochrony Zabytków w Wałbrzychu. Układ i treść tego dokumentu, wraz z załączoną mapą, nie budzą żadnych zastrzeżeń³¹.

²⁸ Dowód akta kontroli, Instrukcja w sprawie zasad ewakuacji ludności, zwierząt i mienia na wypadek masowego Zagrożenia.

²⁹ Dowód akta kontroli, strona tytułowa Planu Operacyjnego Ochrony przed Powodzią Powiatu Żąbkowickiego;

³⁰ Dowód akta kontroli, strona tytułowa Planu Ewakuacji (Przyjęcia) Ludności I i II stopnia;

³¹ Dowód akta kontroli, Kopia strony tytułowej Planu Ochrony Zabytków Powiatu Żąbkowickiego na Wypadek Konfliktu Zbrojnego i Sytuacji Kryzysowych.

12. Wyznaczenie zakładów opieki zdrowotnej zobowiązanych do udzielenia pomocy medycznej poszkodowanym w wyniku masowego zagrożenia życia i zdrowia ludności oraz nadzorowanie przygotowania tych zakładów do niesienia tej pomocy. W okresie objętym kontrolą Szef OCP oświadczył, że Szpital św. Antoniego w Ząbkowicach Śląskich został wyznaczony decyzją Wojewody Dolnośląskiego do udzielania pomocy medycznej poszkodowanym w sytuacji wystąpienia na terenie powiatu masowego zagrożenia życia i zdrowia ludności oraz obowiązku wykonywania zadań w ramach powszechnego obowiązku obrony w sferze rozwinięcia bazy łóżkowej w warunkach kryzysu, wewnętrznego i zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i w czasie wojny. Przedstawiciele wskazanego podmiotu leczniczego również uczestniczą w posiedzeniach PZZK przedstawiając stan przygotowania i możliwości jednostki leczniczej do udzielania pomocy medycznej w sytuacjach nadzwyczajnych.

13. Zapewnienie dostaw wody pitnej dla ludności i wyznaczonych zakładów przemysłu spożywczego oraz wody dla urządzeń specjalnych do likwidacji skażeń i do celów przeciwpożarowych.

W toku kontroli ustalono, że w Planie Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego ujęto rozwiązania zapewnienia dostaw wody pitnej dla ludności, zakładów oraz do zabezpieczenia prowadzenia zabiegów specjalnych. W pkt 3.16 pn. „Zestawienie potrzeb oraz plan zabezpieczenia w wodę” określa się, że cyt. „Wodociągi komunalne na terenie powiatu są podstawowym medium odpowiedzialnym za zaopatrzenie ludności w wodę pitną. Gminy powiatu ząbkowickiego posiadają ujęcia wody, które są w pełni wystarczające pod względem wydajności w stosunku do potrzeb ludności (...). Istnieje możliwość awaryjnego dostarczania wody w zbiornikach lub cysternach w zależności od potrzeb, co jest ujęte w stosownych planach zarządzania kryzysowego miast i gmin – Postępowanie podczas zakłóceń w dostawach wody”.

14. Zaopatrywanie organów i formacji obrony cywilnej w sprzęt, środki techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania zadań obrony cywilnej, a także zapewnienia odpowiednich warunków przechowywania, konserwacji, eksploatacji, remontu i wymiany tego sprzętu, środków technicznych oraz umundurowania.

W okresie objętym kontrolą Szef OCP utworzył jedną formację obrony cywilnej (POADA), którą zaopatrzył w sprzęt, środki techniczne i umundurowanie niezbędne do wykonywania zadań ostrzegania i alarmowania.

Powiat ząbkowicki nie posiada magazynu sprzętu przeciwpowodziowego oraz obrony cywilnej³². Z ustaleń wynika, że zabezpieczenie materiałowo-techniczne zadań ochrony ludności Powiatu realizowane jest w oparciu o 7 gminnych magazynów, które dysponują łącznie powierzchnią 282 m². Szczegółowy wykaz stanów sprzętu w magazynach gminnych ujęto w Planie Operacyjnym Ochrony przed Powodzią Powiatu Ząbkowickiego³³.

15. Integrowanie sił obrony cywilnej oraz innych służb, w tym sanitarno-epidemiologicznych i społecznych organizacji ratowniczych do prowadzenia akcji ratunkowych oraz likwidacji skutków klęsk żywiołowych i zagrożeń środowiska.

W toku przeprowadzonej kontroli stwierdzono, że Szef OCP w latach 2017 – 2020, w ramach koordynacji działań w przypadku wystąpienia zdarzeń nadzwyczajnych w powiecie, integrował podmioty z nim współdziałające m.in. w zakresie popularyzacji

³² Dowód akta kontroli. stwierdzające stan faktyczny. znajdują się w systemie EZD: dowód plik: BZ-BOL.644.6.2019, pismo w sprawie oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego za 2018 rok oraz dowód plik: BZ-BOL.644.2020, e-mail w sprawie oceny stanu przygotowań w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej powiatu ząbkowickiego za 2019 rok;

³³ Dowód akta kontroli. Plan Operacyjny Ochrony przed Powodzią Powiatu Ząbkowickiego z 2003 r.

bezpiecznych zachowań, powiadamiania o zagrożeniach, udziale w posiedzeniach PZZK³⁴ jak również udziale w Komisji Bezpieczeństwa i Porządku³⁵, która również realizowała zadania powiatowego programu zapobiegania przestępczości, porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli pn. „Bezpieczny Powiat Ząbkowicki”.

16. Opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego dotyczących obrony cywilnej i mających wpływ na realizację zadań obrony cywilnej.

W czasie prowadzonej kontroli ustalono, że Szef OCP opiniował projekty aktów prawa miejscowego dotyczących obrony cywilnej i mających wpływ na realizację zadań obrony cywilnej na administrowanym terenie, m.in. opiniując lokalne plany zagospodarowania przestrzennego³⁶.

17. Inicjowanie działalności naukowo-badawczej i standaryzacyjnej dotyczącej obrony cywilnej.

Szef OCP w ramach inicjowania działalności naukowo – badawczej i standaryzacyjnej dotyczącej obrony cywilnej na administrowanym terenie wielokrotnie wznawiał edycję konkursów dla dzieci w zakresie promowania wiedzy o bezpieczeństwie, zarządzaniu kryzysowym i obronie cywilnej³⁷.

18. Współpraca z terenowymi organami administracji wojskowej.

W czasie kontroli Szef OCP przedstawił następujące uzgodnienia potwierdzające nawiązanie współpracy z terenowymi organami administracji wojskowej:

- 1) Porozumienie Komendanta Wojskowej Komendy Uzupełnień w Kłodzku i Starosty Powiatu Ząbkowickiego w sprawie współdziałania w sytuacji wystąpienia zagrożeń niemilitarnych na obszarze powiatu Ząbkowickiego³⁸,
- 2) Porozumienie Komendanta Wojskowej Komendy Uzupełnień w Kłodzku i Starosty Powiatu Ząbkowickiego w sprawie współdziałania w czasie przedsięwzięć związanych z podwyższaniem gotowości bojowej oraz osiąganiem gotowości do podjęcia działań³⁹.

19. Opracowanie informacji dotyczących realizacji zadań.

W kontrolowanym okresie Szef OCP terminowo wywiązywał się z opracowania dla Wojewody Dolnośląskiego – Szefa OCW informacji i sprawozdań z realizacji zadań na administrowanym terenie, w tym realizacji wytycznych do działalności w dziedzinie obrony cywilnej⁴⁰.

20. Kontrolowanie przygotowania formacji obrony cywilnej i ratowników do prowadzenia działań ratowniczych.

Z ustaleń kontrolnych wynika, że na terenie Powiatu nie podejmowano tego rodzaju przedsięwzięć.

³⁴ Dowód akta kontroli. Zarządzenie nr 19/2011 Starosty Ząbkowickiego z dnia 6 maja 2011 r. w sprawie powołania Powiatowego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

³⁵ Dowód akta kontroli. Regulamin pracy Powiatowej Komisji Bezpieczeństwa i Porządku w Ząbkowicach Śląskich.

³⁶ Dowód akta kontroli. Pismo z dnia 14.04.2020 r. znak IGP.6722.1.2020.AS

³⁷ Dowód akta kontroli. Pismo z dnia 24.04.2018 r. znak WBKZP.5520.10.2018 r. skierowane do placówek przedszkolnych z terenu powiatu ząbkowickiego w sprawie ogłoszenia przez WBZK DUW we Wrocławiu ws. ogłoszenia III edycji Wojewódzkiego Konkursu Plastycznego dla Dzieci Przedszkolnych pod hasłem „112 – ratuje życie”.

³⁸ Dowód akta kontroli. Porozumienie WKU Kłodzko - Starosta Ząbkowicki 2008.

³⁹ Dowód akta kontroli. Porozumienie WKU Kłodzko - Starosta Ząbkowicki 2010.

⁴⁰ Dowód akta kontroli, stwierdzające stan faktyczny, znajdują się w systemie EZD: dowód plik: BZ-BOL.644.15.2019, pismo Starosty Ząbkowickiego ws. realizacji wytycznych SOCW w dziedzinie OC za 2018 rok.

21. Ustalenie wykazu instytucji państwowych, przedsiębiorców i innych jednostek organizacyjnych oraz społecznych organizacji ratowniczych funkcjonujących na terenie powiatu, przewidzianych do prowadzenia przygotowań i realizacji przedsięwzięć w zakresie obrony cywilnej.

Szef OCP w Planie Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego, w pkt 1.7, pn. „Zadania i obowiązki osób oraz podmiotów, którym powierzono realizację zadań obrony cywilnej, a także zestawienie zadań obrony cywilnej realizowanych przez jednostki organizacyjne na administrowanym terenie” ujął wszystkie podmioty, które zostały przewidziane do realizacji zadań w obszarze obrony cywilnej. Zadania przewidziane dla poszczególnych podmiotów ujęto z podziałem zadań OC na realizowane w stałej gotowości obronnej państwa oraz na realizowane po wprowadzeniu wyższych stanów gotowości obronnej państwa. Zgodnie z Powiatowym Planem OC podmioty realizujące zadania OC wykonują czynności w oparciu o posiadane plany działania lub procedury realizowane przez podmioty w zależności od występujących zagrożeń według dokonanych uzgodnień w powiatowym planie zarządzania kryzysowego. Wydział Bezpieczeństwa, Zarządzania Kryzysowego i Zamówień Publicznych Starostwa do realizacji zadań OC, wykorzystuje opracowane karty realizacji zadań obrony cywilnej z Planu Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego.

22. Przygotowanie i zapewnienie niezbędnych sił do doraźnej pomocy w grzebaniu zmarłych.

W kontrolowanej dokumentacji wskazano szefów OCG z terenu powiatu ząbkowickiego, jako podmioty wiodące odpowiedzialne za przygotowanie i zapewnienie niezbędnych sił do doraźnego grzebania na terenie, których wystąpiły masowe zgony. W powyższym zadaniu Państwowy Powiatowy Inspektor Sanitarny, w ramach swojej właściwości, pełni funkcję podmiotu koordynującego to zadanie, zgodnie z siatką bezpieczeństwa Planu Obrony Cywilnej Powiatu Ząbkowickiego oraz Planu Zarządzania Kryzysowego Powiatu Ząbkowickiego.

III. Podsumowanie

1. Ocena skontrolowanej działalności

Po dokonaniu merytoryczno – formalnego przeglądu przedłożonej dokumentacji oraz ustaleń zespołu kontrolnego, ocenie zadań zrealizowanych i niezrealizowanych w analizowanym okresie (01.01.2017 r. – 30.06.2020 r.), w tym podjętych działań planistyczno – organizacyjnych z zakresu obrony cywilnej ujętych w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa OCK, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin przygotowanie i realizację przedsięwzięć obrony cywilnej w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach Śląskich **oceniam – pozytywnie z uchybieniami.**

2. Zakres, przyczyny i skutki stwierdzonych nieprawidłowości

W wyniku przeprowadzonej analizy zebranych dowodów podczas przeprowadzonej kontroli problemowej w Starostwie Powiatowym w Ząbkowicach Śląskich stwierdza się, że Szef OCP do dnia kontroli wypełniał zadania ujęte w § 3 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin. Powyższa ocena wynika z faktu, że Szef OCP w ramach sprawowania nadzoru nad gminami na administrowanym terenie realizował powierzone mu zadania, lecz nie zawsze je dokumentował, również nie sporządzano notatek służbowych z przeprowadzonych działań. Uwagi wymaga również rzetelność przekazywania danych

dla Szefa OCW w formie sprawozdań, raportów, planów, których dane powinny korelować ze sobą.

3. Zalecenia lub wnioski

Biorąc pod uwagę ustalenia z kontroli, Szef OCW, na podstawie art. 46 ust. 3 pkt 1 i 3 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 224), wnosi o:

- 3.1. Objęcie szczególnym nadzorem szefów obrony cywilnej gmin na administrowanym terenie w zakresie uzgadniania i opiniowania dokumentów planistycznych, m.in. planów obrony cywilnej oraz rocznych planów działania w zakresie obrony cywilnej.
- 3.2. Utworzenie powiatowego magazynu przeciwpowodziowego oraz OC, będącego wsparciem lokalnych organów administracji publicznej oraz w celu ochrony ludności przed skutkami sytuacji kryzysowej.
- 3.3. Sporządzania rzetelnych sprawozdań i innych zbiorczych informacji na potrzeby agregacji danych Wojewody Dolnośląskiego – Szefa OCW.

4. Termin złożenia informacji o wykonaniu zaleceń lub wykorzystaniu wniosków

Na podstawie art. 17 ustawy z dnia 21 listopada 1967 r. o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1541, z późn. zm.), w związku z § 1 i § 2 pkt 11 rozporządzenia Rady Ministrów z 25 czerwca 2002 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Szefa Obrony Cywilnej Kraju, szefów obrony cywilnej województw, powiatów i gmin (Dz. U. z 2002 r. nr 96, poz. 850) oraz w oparciu o art. 49 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 226), proszę o złożenie informacji do Szefa OCW **do dnia 30 sierpnia 2020 r.** o wykonaniu zaleceń, a także o podjętych działaniach lub przyczynach ich niepodjęcia.

Z up. WOJEWODY DOLNOŚLĄSKIEGO

Rafał Wolanowski
DYREKTOR WYDZIAŁU
Bezpieczeństwa i Zarządzania Kryzysowego